

Ztracené kameny

Společnost pro výzkum kamenných křížů v Aši, ale i další databáze evidují kamenné památky, které jsou v současné době pohřešované. Jedná se o kamenné kříže a křížové kameny, které byly zničeny, zcizeny (popř. přesunuty), ztraceny při stavebních úpravách (úpravy terénu, scelování polí). Evidence těchto objektů by měla sloužit k identifikaci nově objevených kamenů, určení v případě přesunů, krádeží a dává podnět k jejich opětovnému hledání.

Zdrojem informací o dnes pohřešovaných kamenných památkách jsou záznamy dřívějších badatelů (v některých případech jsou zachyceny na kresbách, či fotografiích), místní pověsti a svědectví pamětníků.

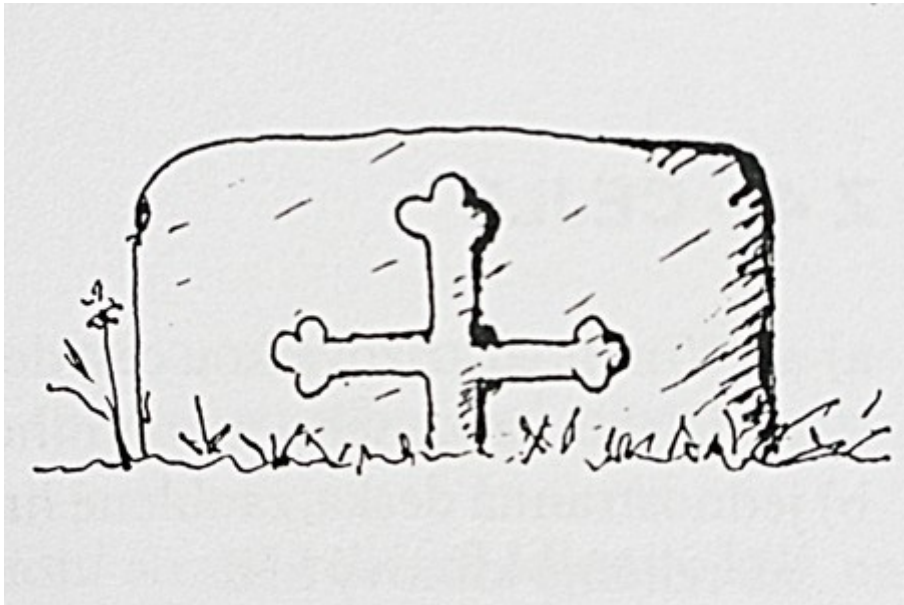
Pro Jihlavsko je stěžejním soupisem kamenných památek Sběrka žulových křížů od MUDr. Leopolda Fritze z roku 1895, která obsahuje popis 95 kamenných objektů doplněný kresbami. Mnoho z nich je v současnosti pohřešováno. Cennými dokumenty jsou práce badatelů Viléma Richlého, Emanuela Schwaba, Františka Jaroslava Mančala, Karla Brázdy a dalších. Na základě jejich prací se některé kameny podařilo znovu dohledat. V dalším případě jsou fondem informací ucelujících tematiku kamenných křížů a křížových kamenů.

Samostatnou skupinou jsou památné kameny, které nejsou zahrnuty v žádné databázi, a přesto se na svém původním místě nachází „od nepaměti“. O jejich existenci ví zpravidla jen velmi malé množství místních obyvatel a pozornosti badatelů doposud unikaly (např: Cholunná 2640, Vystrčenovice 2449, Kalhov 2650).

V následujícím soupisu jsou pod názvy jednotlivých obcí uvedeny kamenné památky zmiňované v dosud známých a dostupných materiálech.

- **Batelov**

- Stál vpravo u silnice do Rácova v mezi, asi 150 m od rozcestí se silnicí do Nové Vsi, naproti sloupu vysokého napětí.
- Na kameni byl reliéf jetelového kříže.
- Až neuvědno, Jaroš Z1
- Jako jediný zmiňuje existenci kamene jihlavský historik Zdeněk Jaroš, který odkazuje na rukopis Bohumíra Lišky.

Jaroš

- **Bedřichov**

- Stál v místě zvaném Na Špici, při pražské silnici u odbočky staré vozové cesty ke Karlovu lesu.
- Jednostranná deska se zaoblenými rohy. Na přední straně byl přes celou plochu reliéf kříže s rozšířeným oválným ukončením ramen. V kříži byl další (reliéf?) kříže. Na kameni byl zřejmě rytý dělený text. Nad rameny kříže N - P a pod rameny ANNO - 1622.
- 77 x 67 x _ cm
- Podle pověsti stál na místě, kde se zabil vozka.
- Aš 2175, Fritz 85, Schwab 9, Svoboda, Jaroš Z23
- Typově byl tento kámen velmi podobný s kamenem v usedlosti Pánkovsko 1802, který se do roku 1999 nacházel u Pístova a na němž je vročení 1621.

Fritz

- **Bedřichov**

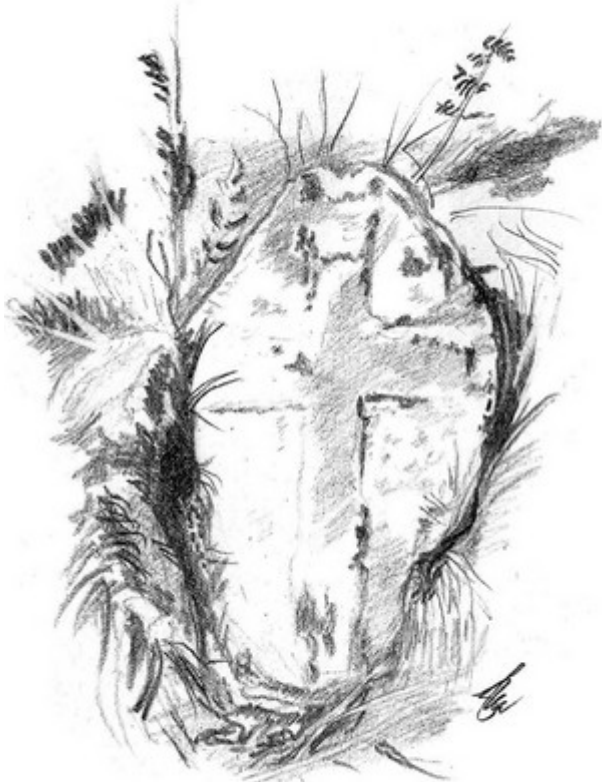
- Stál na pražské silnici nedaleko cihelny. V blízkosti druhého moravského zemského hraničáku.
- Jednostranná deska se zakulaceným temenem a nepracovanou zadní částí. Na přední straně je přes celou plochu latinský kříž s částečně poškozeným horním ramenem.
- 70 x 40 x _ cm
- Aš 2186, Fritz 90, Jaroš Z22

Fritz

- Bílý Kámen

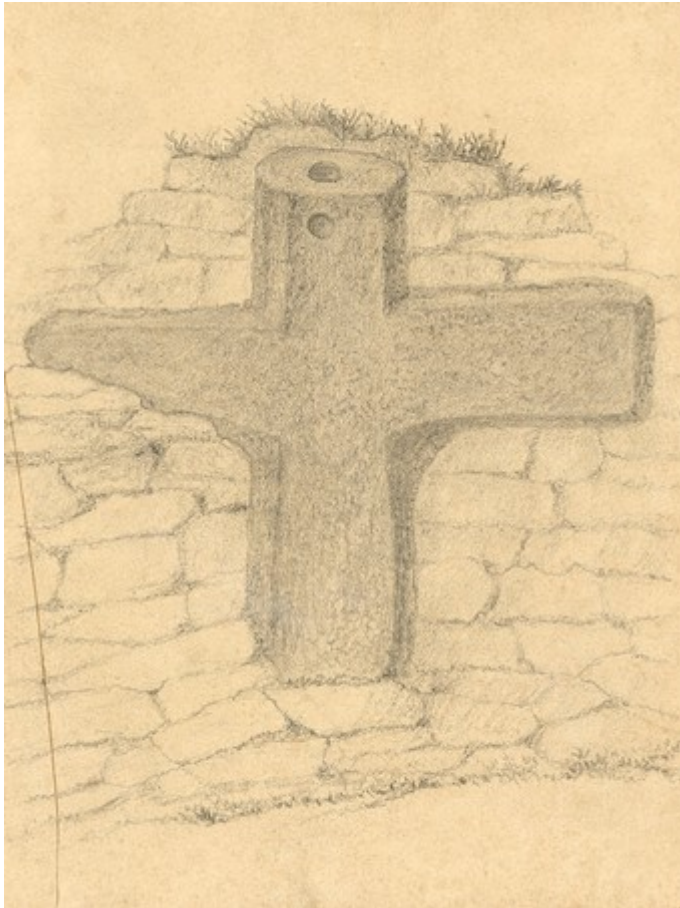
- Stál na mezi na levé straně silnice do Jihlavy nedaleko myslivny.
- Jedná se o jednostrannou desku s poškozeným temenem. Na přední straně byl reliéf latinského kříže.
- 105 x 50 x 10 cm
- Aš 1027, Dreyhausen 82, Fritz 23, Jaroš Z2
- ÚSKP 53325/7-4712, NPÚ 1000143677
- V 70. letech 20. století kámen zmizel. Dne 19. 8. 1983 byl vyňat z památkové evidence. Kámen byl údajně použit jako stavební materiál při stavbě autobusové zastávky.

Mikule

- **Bílý Kámen**

- Nacházel se na levé straně silnice do Jihlavy; v tarasu meze nedaleko myslivny.
- Monolitický kříž ve tvaru latinského kříže s okosenými hranami a poškozeným levým ramenem. Na horním rameni byly vydlabány tři díry hluboké cca 4 cm. Jedna díra byla na temeni, další byly na přední a na zadní straně.
- 80 x 107 x _ cm
- Aš neuvedeno, Fritz 6, Schwab 88, Jaroš ZK1
- Podle Leopolda Fritze je pravděpodobné, že se dříve jednalo o patriarši kříž.

Fritz

- **Cejle**

- Nacházel se na mezi, při rozcestí do Dvorců a do Mirošova asi 500 m východně od obce.
- Oboustranná deska s poničeným temenem a olámanými hranami. Na přední straně byl reliéf širokého latinského kříže. V místě křížení ramen byla vyryta kontura sekery s ostřím směřujícím vlevo. Na zadní straně byl méně patrný reliéf kříže.
- 70 x 40 x _ cm.
- Podle pověsti stál kámen na místě, kde padl jeden ze dvou vojáků, kteří se zde utkali v souboji.
- Aš 2176, Fritz 38, Richlý 7, Jaroš Z3
- Kámen zřejmě vadil při orbě, a proto byl odstraněn. Vznik pověsti se soubojovým motivem byl pravděpodobně ovlivněn existencí kamene 2446, který se nacházel v blízkosti.

Richlý

- **Cejle**

- Stál na mezi, asi 20 m od rozcestí do Dvorců a do Mirošova asi 500 m východně od obce, poblíž předchozího kamene Aš 2176.

- Na kameni byl reliéf klínového kříže.

- Aš 2446, Jaroš Z4

- Jako jediný zmiňuje existenci kamene jihlavský historik Zdeněk Jaroš, který odkazuje na rukopis Bohumíra Lišky.

Jaroš

- **Čížov**

- Stál u silnice do Vílance.
- Jednostranná deska s poškozeným temenem a levou stranou. Na přední straně byl přes celou plochu patriarší kříž.
- 95 x 48 x 23 cm
- Aš 2177, Fritz 28, Jaroš Z5
- ÚSKP 52347/7-4787, NPÚ 1000126348
- V evidenčním listu nemovité kulturní památky Národního památkového ústavu je uvedeno, že kámen neexistuje, byl zrušen při silničních úpravách. Kámen byl památkově chráněn od 3. 5. 1958 do 19. 8. 1983.

Fritz

- **Dobrouťov**

- Do roku 1967 se nacházel u transformátoru.
- Na kameni byl reliéf klínového kříže.
- 70 x 50 x 20 cm
- Podle pověsti zde padl v souboji o ženu voják. Bývá dáván do souvislosti s kamenem Aš 0532, který se nachází v obci.
- Aš nevedeno, Schwab 6, Jaroš Z6
- ÚSKP 53193/7-4796, NPÚ 1000141499
- Kámen byl památkově chráněn od 3. 5. 1958 do 19. 8. 1983 zmizel při terénních úpravách. Je možné, že se kámen dosud nachází pod vrstvou zeminy, která se sesunula ze svahu při budování silnice. Místní obyvatelé po něm několikrát neúspěšně pátrali.

- Dolní Cerekev

- Stál v pravém příkopu silnice do Batelova, 1 km před Batelovem nedaleko střelnice.
- Jednostranná deska se zaobleným temenem a ураženým pravým horním rohem. Na přední straně byl v orámovaném poli reliéf latinského kříže na trojúhelníkové základně. Ve svislém rameni byl rytý obrys kopí, které směřovalo hrotem vzhůru.
- 68 x 60 x 17 cm
- Podle místní tradice byl kámen pomníkem z doby třicetileté války.
- Aš 0322, Fritz 35, Richlý 21, Schwab 2, Jaroš 14
- ÚSKP 20042/7-4802, NPÚ 1000130842
- Kámen zmizel pravděpodobně v 80. letech dvacátého století.

MVJI

- Dolní Vilímeč

- Stál v močálu při cestě do Jersic.
- V místech, kde se kámen nacházel, zapadl prý v močálu a zmrzl jakýsi žebrák.
- Aš 2388, Svoboda
- Jako jediný zmiňuje existenci kamene J. F. Svoboda.

- **Dušejov**

- Stával v lukách u cesty k Boršovu asi 300 m od obce.
- Oboustranný kámen s uraženým levým rohem. Na přední i zadní straně byl ve sníženém obdélníkovém poli vyobrazen tlapatý kříž na žerdi přes celou plochu.
- 92 x 50 x _ cm
- Pověst vypráví o sedmi rytířích, kteří zde v noci ztratili cestu a projížděli po bažinatém břehu Jedlovského potoka. Jeden z nich zapadl i s koněm do bažiny a utopil se.
- Aš 1711, Fritz 11, Richlý 4, Schwab 7, Mančal, Jaroš Z8
- Kámen byl naposledy dokumentován pracovníky Muzea Vysočiny dne 24. 9. 1970 poté v roce 1972 zmizel v základech stavby čističky odpadních vod.

Richlý

- **Dyjice**

- Stál po levé straně silnice z Telče do Zvolenovic, nad dyjickým mostem.
- Jednostranná deska. Na přední straně byl hrubý reliéf latinského kříže.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Aš 2393, Svoboda, Jaroš Z59

- **Hejště** (osada v katastru obce Ústí)

- Na hrázi rybníka v Hejštích.
- Jednalo se o malý špičatý netesaný kámen.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Podle místní pověsti zde byl z vody vytažen utopený sedlák Dvořák.
- Mančal

- **Henčov**

- Stál u silnice na Polnou poblíž hranice Čech a Moravy v poloze "U Tří Židů".
- Jednostranná deska s poškozeným temenem. Na přední straně byl v orámovaném poli reliéf latinského kříže na trojúhelníkové základně. V polích nad příčnými rameny se nacházela nečitelná rytá písmena. Na vodorovném břevnu kříže byly tři čárky a rytý nápis "HBSEINSEEL". V lemování na levé straně pod břevnem bylo ryté jméno "WOLF SIMON". V lemování na pravé straně se text nepodařilo přečíst.
- 90 x 60 x _ cm
- Aš 2191, Fritz 73, Schwab 16, Jaroš Z24

Fritz

- Horní Kosov

- Stál u silnice do Rantířova v místech, kde silnici kříží městský vodovod.
- Jednostranná deska s rytým obrysem tlapatého kříže na základně, která se rozšiřuje až k okrajům kamene. V příčných ramenech je ryté jméno: „HANS HIRT“. Ve spodní části kříže je rytý obrys kopí (jílce kopí?).
- 117 x 43 x _ cm
- Aš 2179, Fritz 77, Jaroš Z25
- Výše uvedený popis vychází z kresby Leopolda Fritze. Zdeněk Jaroš ve svém popisu uvádí jméno Hans Luca. Kámen je neznámý od 50. let 20. století.

Fritz

- **Hosov**

- Stál na levé straně staré silnice do Jihlavy u božích muk naproti dnešní vodárně.
- Jednostranná deska s olámanými hranami a uraženým levým rohem. Na přední straně byl reliéf latinského kříže. Pod levým břevnem byl též reliéfně vyobrazen předmět válcovitého tvaru (cep?).
- Aš 2201, Fritz 51, Richlý 11, Schwab 23, Svoboda, Jaroš Z26
- V roce 1954 byl vykopán, pak ležel u cesty a brzy na to zmizel.

MVJI

- **Hosov**

- Stál na začátku polní cesty do Rantířova.
- Jednostranná deska s poškozeným temenem. Na přední straně je přes celou plochu reliéf klínového kříže. Pod pravým břevnem je vyobrazena dýka směřující hrotem dolů. Nad břevny u temene jsou po obou stranách dvě jamky.
- Aš 2199, Fritz 53, Richlý 10, Schwab 25, Jaroš Z27

Richlý

- Hruškové Dvory

- Stál uprostřed obce u zdi zahrádky.

- Jednostranná deska se zaoblenými hranami. Na přední straně byl reliéf latinského kříže. Pod levým břevnem byl reliéf dýky směřující hrotem k zemi.

- 80 x 50 x 15 cm.

- Místní pověst vypráví, že prý vdova po zdejším sedlákovi bývala veselejší, než se na ctihodnou selku slušelo. Laškovala s čeledíny i hosty, kteří na statku často přenocovali. A na to také nakonec doplatila. Jednoho dne se totiž do ní - po vášnivé noci – prý nešťastně zamiloval sám čert, který v přestrojení za obyčejného studenta mířil do Jihlavy. Selka, nevěda s kým se to vlastně spustila, se však milému chudému studentíkovi ráno vysmála! Jenže uražený čert ji v zlosti proklel. Vykřikl, že tedy čím tak ráda zachází, tím tedy také brzy i sejde - a zmizel. A jak ďábel řekl, tak se o pár měsíců později také i stalo. Vdovu - do níž se nešťastně zamiloval i sám čert - v jejím vlastním statku surově zneužili a pak i zavraždili ubytovaní vojáci v noci na 3. července roku 1603.

- Aš neuvedeno, Fritz, Jaroš Z28

- ÚSKP 52598/7-4850, NPÚ 1000130505

- Poprvé jej dokumentoval MUDr. Leopold Fritz v roce 1894. Ve Fritzově sbírce se však dochovala pouze kresba. Bližší popis kamene schází. V té době byl již kámen z větší části zapadlý v zemi. Později byl znovu objeven v roce 1949 panem Karlem Klímou při výkopu vodovodního řádu v hloubce asi půl metru. V roce 1971 byl při budování místní kanalizace přesunut na dvůr k domu pana Karla Klímy. Zřejmě naposledy byl kámen dokumentován dne 18. 9. 1972 panem Bohumírem Liškou, který zhotovil i jeho kresbu. Později se kámen ztratil. Podle posledních informací skončil kámen v základech jedné z místních staveb. Událost popsaná v pověsti je též uvedena v Leupoldově kronice na kterou roce 1924 upozornil historik Anton Altrichter ve stati věnované dějinám Hruškových Dvorů. Tragický příběh se udál 3. července 1603. Toho dne byla soldateskou ubytovanou ve zdejší vsi zavražděna žena místního sedláka Jaksche. Kámen byl památkově chráněn od 3. 5. 1958 do 19. 8. 1983.

Mikule

- Hybrálec

- Nacházel se asi 100 metrů od hybráleckého hřbitova. Na skalnatém vršku na rozcestí.
- Jednostranná deska s olámanými horními rohy. Na přední straně byl reliéf latinského kříže v orámovaném poli. Ve svislém břevnu kříže byla vyryta šipka, která směřovala hrotem dolů. Nad pravým ramenem zbytky rytých nečitelných písmen. Snad by se mohlo jednat o zbytky číslic letopočtu.
- 80 x 60 x 20 cm.
- Podle místní pověsti zde čekávalo na noční poutníky strašidlo. Když šel nějaký okolo, skočilo mu na záda a nechalo se donést až do vesnice.
- Aš 2205, Fritz 25, Schwab 8, Svoboda, Jaroš Z11
- ÚSKP 52679/7-4859, NPÚ 1000132100
- Kámen skončil v tělese vozovky při úpravě křižovatky. Kámen byl památkově chráněn od 3. 5. 1958 do 19. 8. 1983.

Fritz

- Hybrálec

- Stál na cestě z Jihlavy až k hybráleckému hřbitovu na zvýšené mezi.
- Jednostranná deska s poškozeným temenem a olámanými rohy. Na přední straně byl reliéf latinského kříže se zakulacenými konci ramen. Pod levým ramenem je vyobrazen kosíř (dýka ?).
- 60 x 52 x _ cm
- Podle pověsti byl v těchto místech zavražděn řezník.
- Aš 2207, Fritz 61, Schwab 73, Svoboda, Jaroš Z10

Mikule

- **Jestřebí**

- Stál asi 3 km východně od obce na levé straně silnice do Stonařova v lese Aleje u kapličky.

- Spodní část křížového kamene se zbytkem svislého břevna na vyvýšené základně. Plocha okolo břevna byla pokryta nečitelným rytým textem.

- Aš 1412, Jaroš 6

- ÚSKP 14825/7-4871, NPÚ 1000125234

- Tento kámen je v evidenci Národního památkového ústavu (NPÚ) jako nemovitá kulturní památka pod ev. číslem 4871 chybně zapsán jako „Thingstein“. Evidenční list vystavila p. L. Lefnerová dne 3. 7. 1968. Součástí jsou dvě fotografie č. 20907 a 20908. Thingstein je hraniční kámen vymežující panství města Jihlavy. Leží na hranicích mezi Stonařovem a Jestřebím v lese Aleje. Je to kvádr se zkosenými rohy. Na temeni kamene je rytý maltézský křížek. Na jedné zkosené straně je rytá značka patřící Šebastianovi Sulemu, který byl sladovníkem a 50 let radním v Jihlavě a od roku 1557 správcem městských statků (panství) Jihlava. Stejná značka se nachází na jednom kameni na hranici mezi Třeští a Loučkami a na dvou kamenech na hranici Třeště a Otína. Jan Večeřa bývalý učitel v Kněžicích v publikaci Domovopis Kněžic a okolí z roku 1937 v kapitole o lese Aleje píše o dalších památných kamenech: Jägerkreuz, cyrilometodějský kříž a babí kříž. Součástí Domovopisu je i mapka, kde jsou uvedené památné kameny označeny, ale kámen Thingstein tam není, ale je tam kámen Trugstein o kterém se nikde nepíše. Mohlo by jít o ztracený kámen anebo je to jen chyba v přepisu.

Mikule

- **Jezdovice**

- Stál údajně do 80. let 20. století u polní cesty z Jezdovic do Salavic.
- Jednostranná hrubě opracovaná deska s reliéfy dvou tlapatých křížů. Oba kříže jsou na dolních koncích svislých ramen rozeklané. Levý kříž je nižší a jeho pravé břevno je pod levým břevnem většího kříže vpravo.
- 77 x 56 x 10 cm
- Podle místní pověsti zde ukončili svůj život dva milenci.
- Aš 1808, Brázda 5, Jaroš Z12
- Kámen zmizel v 80. letech dvacátého století.

Brázda

- **Ježená**

- Stál vpravo u cesty z Ježené do Jiřína asi 100 m pod hrází malého rybníka.
- Na kameni byl reliéf latinského kříže. V pravém dolním poli byl šikmo umístěný meč hrotem směřujícím vzhůru ke středu kříže.
- Podle pověsti se na poli nad kamenem nacházela hospoda. Při tanečním bále o Velkém pátku se hospoda propadla do země.
- Aš 2448, Schwab 33, Z 14, Vilímek 38

- **Jihlava**

- Stál na Špitálské louce u tunelu státní dráhy.

- Jednostranná deska s poškozenou pravou horní částí. Na kameni byl v horní polovině plochy reliéf maltézského kříže. Přes celou plochu okolo kříže byl rytý špatně čitelný text. Nad křížem byly dvě nečitelná písmena a číslice 71, nalevo vedle kříže byly pod sebou číslice 9 a 8, pod křížem bylo šest řádků německého textu, ve kterém lze rozeznat rok 1708 (?). Následuje text: „... SUSANA WANDERIN BAUERIN ALTENBERG 72 JAR ALT MUTTER UNSER VOR SIE“.

- 80 x 45 x _ cm

- Aš 2185, Fritz 84, Jaroš Z16

- V matrice zemřelých č. 6510 Jihlava - sv. Jakub je zápis, že dne 13. 4. 1708 zemřela Susanna Müllerin.

Fritz

- **Jihlava**

- Stál po pravé straně silnice z Jihlavy na Brtnici, vpravo za silničním příkopem, u vyústění ulice Krajní na ulici Brtnickou.

- Jednostranná deska s reliéfem latinského kříže přes celou plochu. Pod pravým břevnem byl vyobrazen meč směřující ostřím dolů. Chránidlo rukojetě je na levé straně ohnuté nahoru. Plocha kamene byla pokryta nečitelnými písmeny a číslicemi. Pod levým břevnem byl rytý letopočet 1517.

- 56 x 38 x _ cm

- Podle zjištění doktora Fritze stával kámen mezi dvěma stromy a lidé mu vypravovali, že tu byl zabit hoch, vyslaný pro chléb. Vrah prý mu vzal 4 krejcare. Stejná pověst se ale tradovala i ke ztracenému kameni Puklice 1413.

- Aš 2184, Fritz 76, Svoboda, Jaroš Z17, Schwab 37,

- Kámen zmizel v 50. letech dvacátého století při výstavbě obytných domů. Svoboda ve svém popisu uvádí, že se letopočet nacházel pod levým břevnem a pod ním byla písmena HB. Ve svislém břevnu byla písmena, ze kterých bylo čitelné pouze M-AE. E. Schwab umísťuje kámen do prostoru za Bechiniho stodolou. Jde o stodolu náležející k dnes již neexistujícímu velkostatku a u něj stojícího malého zámečku, který tvořil Jihlavské sídlo rodu Bechinie.

Fritz

- **Jihlava**

- Stál na okraji Pražské silnice při kilometrovníku 135.

- Jednostranná deska završená odstupněným obloukem. Na přední straně je v olemovaném poli v horní části plochy konturami naznačený obrys kříže se zakulacenými konci rameny. Pod ním jsou tři řádky nečitelného textu, pouze v prostředním řádku lze rozeznat: „6. Január 1781“.

- 80 x 46 x _ cm

- Aš 2183, Fritz 74, Jaroš Z18

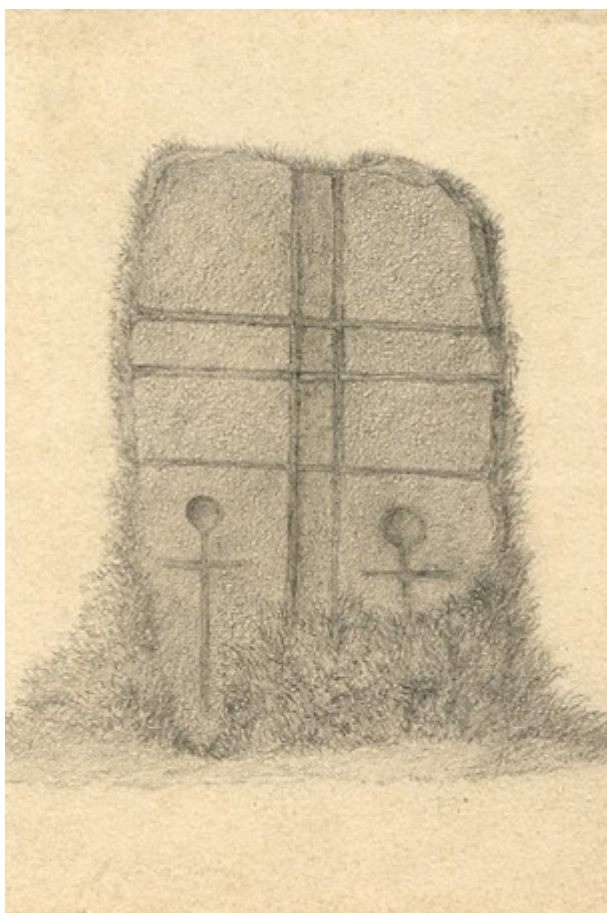
- S původem kamene by mohla souviset událost zapsaná v matrice zemřelých č. 6513 Jihlava - sv. Jakub. Dne 6. ledna 1781 zemřel Ignatius syn Joanise Bruna sloužícího v Českém Mlýně na Špitálském předměstí ve věku 14 let. Fritz v poznámce č. 74 uvádí, že kámen dokazuje, že ještě na konci 18. století se v česko-moravském pohoří pohřbívalo do osamělých hrobů.

Fritz

- **Jihlava**

- Stál na pravé straně staré třeštské silnice, na mezi naproti mariánské kapli.
- Jednostranná deska s rytým obrysem kříže. Pod příčnými rameny byla rýha, která dělila plochu na čtyři díly. Dvě horní pole zůstala prázdná a ve spodních byly ryté obrysy mečů směřující hrotem dolů.
- Na horní části držadel byly vyhloubeny okrouhlé jamky představující koule.
- 90 x 55 x _ cm
- Aš 2180, Fritz 50, Jaroš Z19
- Leopold Fritz uvádí, že popisované místo kamene zřejmě není původní. Kámen zmizel ve dvacátých letech dvacátého století v souvislosti s terénními úpravami při vzniku dnešní Telčské ulice.

Fritz

- **Jihlava**

- Nacházel se u dodnes existujících Božích muk z roku 1668. U cesty před domem č 894/35 v ulici U Koželuhů.

- Deska se zakulaceným temenem a zaoblenými hranami. Na přední straně byl rytý obrys užšího latinského kříže přes celou plochu. Pod příčnými břevny byl vyrytý dělený letopočet 16 -56.

- Rozměry nebyly zaznamenány.

- Aš neuvedeno, Schwab 34, Jaroš Z20

- Kámen byl naposledy dokumentován ve třicátých letech 20. století a z té doby pochází i fotografie, která se nachází v Muzeu Vysočiny v Jihlavě.

MVJI

- Jihlava

- Stál na pravé straně dnes neexistující polní cesty vedoucí od bývalé pletárny ISTRÁ směrem k brtnické silnici, 100 m od odbočky silnice do Sasova.

- Jednostranná deska s uraženými horními rohy. Na přední straně byl reliéf latinského kříže. Pod pravým příčným ramenem byla vyobrazena dýka směřující hrotem dolů.

- 104 x _ x _ cm

- Aš 2182, Fritz 65, Schwab 36, Jaroš Z21

Fritz

- **Jihlava**

- Stál u drážního strážního domku č. 56.
- Kámen s reliéfem latinského kříže. Pod pravým ramenem byl výstupek 14 cm dlouhý.
- 104 x 40 x 23 cm
- Aš 2181, Fritz 64, Jaroš Z32

Fritz

- **Jindřichovice**

- Stál u tarasu na okraji cesty.

- Jednostranná deska s poškozeným temenem. Na přední straně je v orámovaném poli reliéf latinského kříže s rozšiřujícími se rameny. Pod břevny jsou po obou stranách vyobrazeny podkovy.

- 45 x 38 x _ cm

- Aš 2196, Fritz 43

- L. Fritz vyslovuje domněnku, že zde byl pravděpodobně někdo utlačen koňskými podkovami.

Fritz

- **Kostelec**

- Stál u silnice do Batelova, asi v polovině kopce vlevo na mezi při odbočce do Jezdovic.
- Jednostranná deska se zakulaceným temenem. Na přední straně je reliéf latinského kříže. Pod levým ramenem je vyobrazena sekera (širočina) směřující ostřím vlevo.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Aš 2187, Fritz 54, Richlý 20, Schwab 94, Svoboda, Jaroš Z37

Richlý

- **Kozlov**

- Stál vlevo u silnice ve směru Luka nad Jihlavou, asi 400 m od křižovatky se silnicí Jihlava - Velké Meziříčí.
- Jednostranná deska. Horní část kamene byla až po ramena kříže uražena. Pod rameny byly vpravo dýka a vlevo meč.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Podle pověsti byl na tomto místě zavražděn řezník. Lupiči se domnívali, že má u sebe peníze z prodeje volů.
- Aš 2428, Svoboda, Jaroš Z38

- Měšín

- Stál po levé straně silnice do Ždírcce; při výjezdu dnes neexistující polní cesty.
- Monolitický kříž ve tvaru latinského kříže s okosenými hranami. Povrch kamene je hladce opracovaný. Jedno rameno je částečně poškozeno.
- Podle místní pověsti zahynul v těchto místech sedlák, kterému se od hořící dýmky vzňala fůra se senem.
- 70 x 70 x _ cm.
- Aš 1029, Dreyhausen 167 (foto 32), Fritz 7, Jaroš ZK 2
- Tento kříž mimo jiné sloužil jako poznávací znamení v dobových mapách, které značilo určité katastrální území pod názvem "U kamenného kříže".

MVJI

- **Mrákotín**

- Stál po pravé straně silnice do Olší, za velkým obloukem, na náspe za příkopem v místech, kde odbočuje modrá turistická cesta na Bradlo. Kámen byl od silnice vzdálen 4 m, od modré turistické značky asi 10 m vpravo.

- Byl to velmi hrubě opracovaný kámen s menším rytým křížkem na trojúhelníkové základně s rozšiřujícími se rameny.

- 53 x 42 x 12 cm

- Podle pověsti v těchto místech zemřel vysílením pochodující voják.

- Aš 0611, Svoboda, Jaroš 64

- Kámen nebyl na jaře roku 2003 na svém místě.

MVJI

- **Nepomuky**

- Stál v lese pod Veselským vrchem na levé straně třetí odbočky vpravo z lesní silnice. Asi 700 metrů nad rybníkem Pilka. Zde byl kámen opřen o pařez asi 20 metrů severovýchodně od cestního mostku.
- Jedná se o jednostrannou desku završenou obloukem. Na přední straně byl reliéf klínového kříže a nad ním též reliéfně vyobrazené kolo. Po stranách obou reliéfů se nacházely ryté iniciály a letopočty v osmi řádcích: N - O / 17 - 76 / B - L / PP - RS / W - A / ZM - ... / A / Z - 1779 - B
- 64 x 37 x 10 cm.
- AŠ 1424, Jaroš 110
- ÚSKP 40955/7-5222, NPÚ 1000153045
- Na popsané místo jej uložili pracovníci Muzea Vysočiny v červnu roku 1996 poté, co byl kámen vyvrácen při lesních pracích.

MVJI

- **Panské Dubénky**

- Při cestě z Panských Dubének do Zahrádek, v pastvině mezi poli naproti kříži.
- Na kameni byl vytesaný kříž
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- V matrice zemřelých obce Studená je zápis: „Dne 14. prosince 1706 pochován jest Ondřej, syn Jiljího mlynáře z Dubenek, maje věku 15 let, kterýžto byl poslán na Doubravu pro peníze, to jest pro 9 kop, a když je nesl odtud, někdo ho do hlavy uhodil, krk jemu podřezal a do vody vhodil a v pátý den byl nalezen.“ Kámen byl odstraněn za druhé světové války při stavbě silnice z Dubének do Zahrádek.

- Petrovice

- Stál vlevo u lesní cesty do Kosova za křižovatkou lesních cest asi 50 m od okraje lesa.
- Jednostranná deska s uraženým levým rohem a zaoblenými hranami. Na přední straně byl reliéf latinského kříže a pod ním vodorovně sekera směřující ostřím vlevo k zemi.
- 101 x 53 x 20 cm.
- Podle pověsti zde byl přepaden, oloupen a zabit řezník, který se tudy vracel z trhu s penězi za prodaný dobytek. Podle jiné pověsti byl na tomto místě zabit dřevorubec padajícím stromem.
- Aš 1426, Fritz 32, Svoboda, Jaroš 91
- Kámen byl zásluhou Obecního úřadu v roce 1995 postaven. Na začátku roku 2005 již ale nebyl nalezen. V současné době je v lese, blíže k obci Petrovice, umístěna replika.

Brojír

- **Pístov**

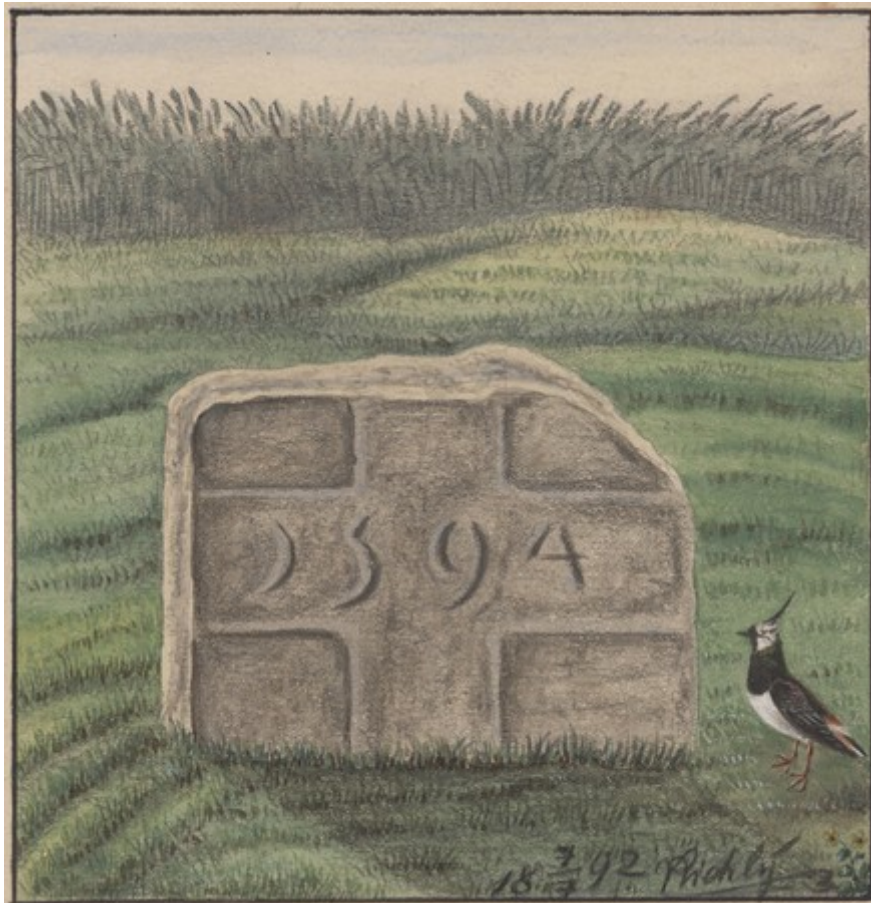
- Stál u silnice do Jihlavy pod Kernovým rybníkem.

- Jednostranná deska s poškozeným pravým rohem. Na přední straně byl široký reliéf latinského kříže. V místě křížení ramen byl rytý letopočet 1594.

- 47 x 62 x _ cm

- Aš 2203, Fritz 78, Richlý 19, Schwab 78, Jaroš Z29

- L. Fritz četl letopočet 1514. V. Richlý četl letopočet 1592 a uvádí, že se kámen nachází na pastvině u Jihlavy, směrem k Hosovu na levé straně silnice a k hrázi rybníku; při „katových loukách“.

Richlý

- **Plandry**

- Nacházel se při cestě do Větrného Jeníkova, mezi dvěma vyššími mezemi.

- Kamenná deska se zkosenými rohy. Na přední straně byl reliéf latinského kříže.

- 140 x 48 x _ cm

- Aš 2189, Fritz 24, Jaroš Z34

- Podle Leopolda Fritze se mohlo jednat o hraniční kámen. V době, kdy byl dokumentován, ještě ležel na hromadě kamení posbíraného z polí, později byl roztlučen na štěrk. Na podobu kresby kamene Plandry 2189 s kamenem Ždírec 2652 upozornil Jarda Brojír. Fritzova poznámka o roztlučení kamene je zřejmě zprostředkovaná. Pravděpodobně u likvidace kamene osobně nebyl. Je tedy možné, že v době, kdy měl být kámen roztlučen, byl pouze přenesen do Hellerova zámečku ve Starých Horách, kde pak asi 100 let ležel v hospodářském stavení. Poté byl objeven novým majitelem a převezen k Dubnově pile.

Fritz

- Plandry

- Stál v nízkém tarasu naproti Planderské kapli.

- Silně poškozený kámen s reliéfem latinského kříže. Pod pravým ramenem byl vytesán opeřený šíp bez hrotu směřující vzhůru.

-115 x _ x 6 cm

- Aš 2190, Fritz 60, Schwab 67, Jaroš Z42

Fritz

- Popice

- Stál u cesty severozápadně od rybníka Okrouhlík.
- Na kameni byl kříž a částečně čitelný německý text: "Anno 1614 den 10. Octobr ist Jacob Rior Popiczter IVOD . es ... gu ... in ... we ... so".
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Schwab 65, Jaroš Z30

- Puklice

- Kámen se dříve nacházel u dnes již neexistující cesty do Jihlavy. V období kolektivizace byl přemístěn k tzv. "Vondrákovu kříži", který se nachází asi 50 metrů od obce, 150 metrů vpravo silnice do Jihlavy.
- Jednostranná deska se zaoblenými hranami. Pravý horní roh a spodní třetina kamene byly uraženy.
- Na přední straně se nacházel reliéf latinského kříže. Pod pravým příčným ramenem byl rytý obrys pravděpodobně rukojeti nože (?). Pod levým ramenem též negativně vyobrazené kolo (kroužek).
- 65 x 41 x 18 cm
- Ke kameni se váže několik pověstí. Všechny jsou ovlivněny vyobrazením na kameni. První pověst vypráví, že v těchto místech byl přepaden sedlák Mottl, když se vracel z Jihlavy do Studének s nákupem chleba a nože. Jiná verze vypráví, že zde byl přepaden a zabit řezník. Lupič však u něj našel jen chléb a nůž. Další pověst vypráví o chlapci, který šel koupit chléb. Byl ale přepaden, zabit a oloupen o čtyři krejčary. V jiné verzi zde byl za doby třicetileté války přepaden a zabit jistý chalupník bydlící ve Studénkách č. p. 6. Lupič ho okradl o bochník chleba.
- Aš 1413, Fritz 47, Schwab 81, Svoboda, Jaroš 93
- Ještě v roce 1985 byl kámen dokumentován. V roce 1995 již nebyl nalezen. Pan Zdeněk Jaroš ve své knize Pamětní kameny na Jihlavsku uvádí, že se snad dosud nachází v majetku jistého puklického občana.

- Rantířov

- Stál na pravém nábřeží řeky Jihlávky naproti rantířovskému mostu, na vysoké mezi.
- Na kameni byl reliéf latinského kříže. Pod levým ramenem byl kůl, pod pravým ramenem sekera širočina.

- 90 x _ x _ cm

- Aš 2188, Fritz 55, Schwab 10, Jaroš Z46

Fritz

- Rantířov

- Stál naproti rantířovskému mostu pod vysokou mezí nedaleko od železného kříže.
- Na kameni byl reliéf kříže. Pod levým ramenem byla sekera směřující ostřím k břevnu kříže, pod pravým ramenem byl vyobrazen meč směřující hrotem šikmo dolů.
- 75 x 48 x _ cm
- Aš 2192, Fritz 56, Schwab 11, Jaroš Z45

Fritz

-Rounek

- Kámen se nacházel v polích vpravo od asfaltové cesty k Hubenovské přehradě asi 2 km od obce. V blízkosti rybníku „Honzák“.
- Na kameni byl reliéf kříže a letopočet a nápis.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- K místu se vztahuje pověst o sedlákovi, kterého při práci na poli s párem volů zasáhl blesk.
- Vilímek
- Kámen se ztratil v období kolektivizace zemědělství.

- Salavice

- Nacházel se na okraji pole, při cestě k dnes neexistujícímu mlýnu v lokalitě Nussgräbels.
- Jednalo se o křížový kámen s letopočtem 1693.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Pověst vypráví, že zde byl zabit mlynář i s rodinou a mlýn byl vyloupen a zapálen.
- Aš 2451, Altrichter, Vilímek

- Salavice

- Stál v lese v prostoru Kamenného kopce u křižovatky cest do Salavic a Klotze v místě zvaném Wiesmahdwalde. Podle popisu není možné kámen blíže lokalizovat.
- Na kameni byl vyobrazen kříž.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Podle pověsti zde měla být pohřbena dívka z Vilance Resi Böhmová, která si vzala život z nešťastné lásky.
- Aš 2452, Hirth, Altrichter, Vilímek
- Kameny v katastru obce Salavice popisuje i pan Ladislav Vilímek v seriálu novinových článků Kameny u cest mlčí a přece mluví. V čísle 59 uvádí i vlastní kresbu kamene ve Wiesmahdwalde.

- Spělov

- Nacházel se u silnice do Batelova u posledního domu.
- Jednostranná deska se zaobleným temenem. Na přední straně byl reliéf latinského kříže na trojúhelníkové základně. Pod levým ramenem je reliéfně vyobrazena dýka (?) směřující hrotem dolů.
- 90 x 57 x _ cm
- Podle jedné pověsti zde byl zabit ženich. Jiná pověst vypráví, že se zde prý kdysi zabil pádem s vozu rozveselený svatebčan.
- Aš 2178, Fritz 36, Richlý 24, Schwab 76, Svoboda, Jaroš Z7
- Svoboda uvádí, že kámen byl použit při stavbě domu.

Richlý

- Staré Hory

- Původní místo tohoto kamene bylo na návsi v obci Staré Hory. Později byl nalezen na statku v domě č. p. 14 pod hromadou uhlí. V současné době se nachází v katastru obce Jesení, část městyse Čachrov v okrese Klatovy.

- Jednostranná deska se zaoblenými hranami a zakulacenými rohy. Levý spodní roh je poškozený. Na přední straně je vyryta kontura latinského kříže s mírně se rozšiřujícími rameny. Pod pravým příčným ramenem je vyryt obrys pušky.

- 87 x 42 x 23 cm

- Aš 2216, Fritz 63, Jaroš Z33

- Kámen se podařilo identifikovat na základě popisu Leopolda Fritze z roku 1895.

Brojír

- **Staré Hory**

- Stál v tarasu na staré polní cestě od Červeného mlýna do Hybrálce, hned na první mezi.
- Na kameni byl reliéf kříže s rozšiřujícími se rameny.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Aš 2206, Fritz 26, Jaroš Z31

Fritz

- Šimanov

- Stál v mírném svahu pod dnes zarostlou polní cestou do Zbilid, 100 kroků SSZ od lesa, 1 km od obce.
- Byla to jednostranná obdélníková deska. Na přední straně je orámované pole završené obloukem. V něm je přes celou plochu nízký reliéf jetelového kříže na rozšířené základně. Pod příčnými rameny je rytý dělený letopočet 18 - 58 a zbytek nečitelného nápisu.
- 100 x 39 x 17 cm
- Podle sdělení místních zde zahynul pod převrácenou fúrou sena místní sedlák.
- Aš 0883, Fritz 67, Richlý 25, Jaroš 114
- Zřejmě naposledy byl kámen dokumentován pracovníky Muzea Vysočiny v říjnu roku 1993. Kámen v té době ležel vyvrácený v blízkosti hromady kamení.

MVJI

- Telč

- Stál v lesíku nad Janouškovým mlýnem, u silnice k Řásné.
- Na kameni byl kříž a letopočet 1889.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Aš 2390, Svoboda, Jaroš Z49

- Třešť

- Stál u staré silnice na Jihlavu ve strouze u plotu pod pilou. Nedaleko brány, u hráze bývalého Nového rybníka.

- Jednostranná deska s uraženým pravým horním rohem a reliéfem latinského kříže přes celou přední plochu.

- 55 x 50 x 15 cm

- Aš 1803, Brázda 15, Jaroš Z50

- Zřejmě jediná dochovaná fotografie ze dne 27. 7. 1966 a nákresy kamene se nachází v pozůstalosti pana Karla Brázdy, která je uložena ve Státním okresním archivu v Jihlavě.

Brázda

- Třešť

- Stál asi 300 m od rybníka Vymvejr u tzv. Staré Rosické cesty poblíž Vrátílova lesíka.
- Jednostranná deska završená obloukem. Na přední straně je v horní polovině vyrytý obrys klínového kříže a pod ním letopočet 1800.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Aš 2453, Brázda 42, Jaroš Z51
- Zřejmě jediná dochovaná fotografie se nachází v pozůstalosti pana Karla Brázdy, která je uložena ve Státním okresním archivu v Jihlavě.

Brázda

- **Třeštice**

- Kámen se nacházel asi 1 km severozápadně od obce, v trati „Na Čihadlech“.
- Byla to jednostranná deska zavržená odstupněným obloukem. Na přední straně je v orámovaném poli v horní části reliéf menšího klínového kříže. Pod ním je šest řádků rytého nečitelného textu. Ve třetím řádku lze rozeznat letopočet 1835.
- 140 x 55 x 15 cm
- Podle místních se v těchto místech zabil lesní dělník, kterému při pádu z ohrady zlomila vaz těžká otep dřeva.
- Jako jediný zmiňuje existenci kamene jihlavský historik Zdeněk Jaroš, který odkazuje na rukopis Bohumíra Lišky. Kámen byl naposledy dokumentován 8. 12. 1972.

Jaroš

- **Ústí**

- Nacházel se v obci, za č. p. 12.
- Byla to deska se zakulacným temenem. Na přední straně byl vysekán menší křížek.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Pověst vypravuje, že tu služka ubila sluhu krajícem chleba.
- Mančal
- Výše uvedený popis kamene vychází z kresby pocházející z pozůstalosti F. J. Mančala

Mikule

- Velešov

- Stál v lese Temník poblíž Lochovy studánky.

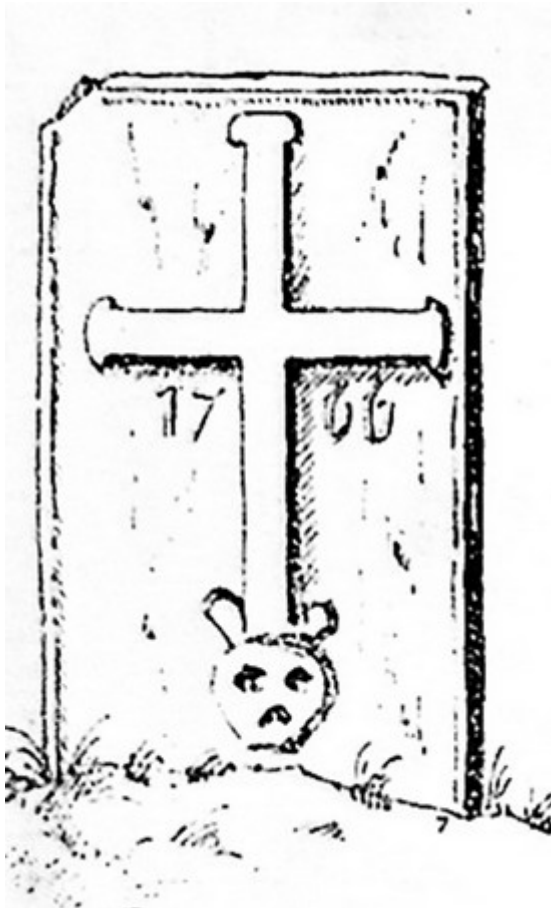
- Jednostranná obdélníková deska s poškozeným levým rohem. Na přední straně byl v orámovaném poli reliéf berličkového kříže. Pod ním byla též reliéfně vyobrazena lebka se zkříženými hnáty. Pod rameny kříže byl rytý dělený letopočet 17 - 66.

- Rozměry nebyly zaznamenány.

Pověst ke kameni se váže k roku 1766, kdy mladý novomanžel z Chyšky šel robotovat do lesa, spadl na něj strom a zabil ho.

- Aš 1759, Jaroš Z54

- Výše uvedený popis vychází ze zřejmě jediné dochované kresby a popisu od pana Antonína Bělohlava. Pan Zdeněk Jaroš ve své knize Pamětní kameny na Jihlavsku uvádí, že původní kámen zmizel těsně po skončení druhé světové války a byl zničen sovětskými vojáky. Podle místních obyvatel však kámen zmizel až později. Od roku 2011 je na původním místě kamene umístěna replika od pavlovského kameníka Josefa Strejčka.

Bělohlav

- **Větrný Jeníkov**

- Kámen se nacházel u č. p. 1, u hřbitova na mezi.

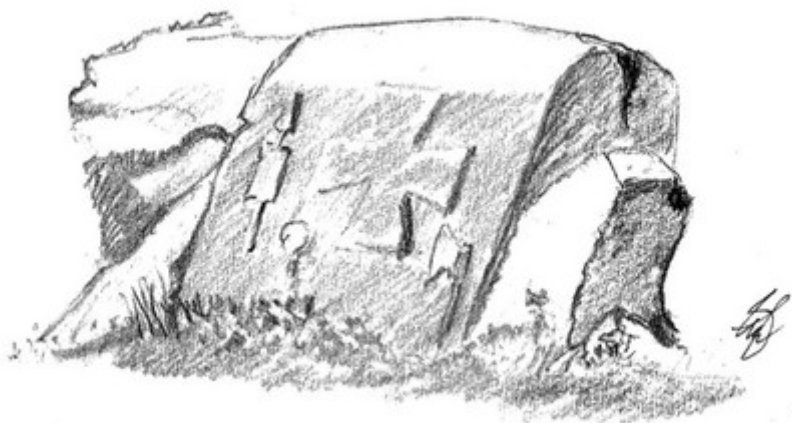
- Kámen ve tvaru kvádrů se zakulaceným temenem. Výzdoba je netypicky umístěna na straně se zakulaceným úkosem. Uprostřed plochy je klínový kříž. Pod pravým ramenem je vyobrazena sekera směřující ostřím vlevo. Pod a vlevo levého ramene je sigmatický předmět tvořený šipkou a obdélníkem. Na kameni měl být letopočet 1840, ten však pochází z doby, kdy byl kámen přemístěn.

- 56 x 56 x 35 cm

- Dříve se kámen nacházel o něco dále mezi keři před „Holbovou“ stodolou. Na tomto místě bývala hospoda a nedaleko rybníček. Podle pověsti se jednoho dne v hospodě pohádal opilý tesař s místním dudákem. Tesař zasadil dudákovi ránu sekerou a pak jej hodil do rybníka.

- Mančal

- Výše uvedený popis vychází z kresby pocházející z pozůstalosti F. J. Mančala. Mančal vyslovuje domněnku, že tento kámen mohl být takzvanou salakvardou, tj. kamenem výstražným pro zbojníky. Nacházel se totiž v místech staré obchodní cesty od Želiva na Moravu. Podle něj na kameni nebyly vyobrazeny dudy, ale píka, palice a sekyra, znamení trestná a kříž, znamení míru.

Mikule

- **Volevčice**

- Stál na pastvině u tzv. Dolního rybníka.

- Na kameni byl reliéf kříže a letopočet 1853.

- Podle pověsti zde byl při nakládání sena bleskem zabit čeledín i s párem volů, hospodář Fr. Matras byl po zásahu údajně ochromen.

- Rozměry nebyly zaznamenány.

-AŠ 2391, Svoboda, Jaroš Z55

- V matrice zemřelých č. 6998 pro obec Telč je zápis, že dne 30. června 1853 zemřel Johan Matras ve věku 23 let po zásahu bleskem.

- **Vyskytná nad Jihlavou**

- Stál u posledního domku nad potůčkem.

- Byla to jednostranná deska. Na přední straně byl latinský kříž, který plochu rozděloval na čtyři pole. Nad pravým ramenem kříže byl válec nebo špalek, nad levým ramenem byl nůž hrotem vzhůru, pod pravým ramenem byla špatně zratelná dýka. Ve svislém břevnu kříže byl meč hrotem dolů.

- 100 x 52 x _ cm

- Aš 2194, Fritz 58, Jaroš Z56

- **Vystrčenovice**

- Stál na pravé straně polní cesty k Vymyšlenovu mlýnu, asi 150 m od státní silnice do Nové Říše.

- Byla to jednostranná deska se zakulaceným temenem. Na přední straně jsou čtyři řádky textu:
„JAKUB BARTA / ZABIL SE / D. 2. LISTOPADU / RO 1792“.

- 45 x 47 x _ cm

- Podle sdělení místních byl v těchto místech zabit padající fůrou Jakub Bártů z Dol. Vilímče, „když vezl z lesa chvoj“.

- Aš 2392, Svoboda, Jaroš Z57

- Z. Jaroš uvádí, že podle rukopisu B. Lišky byl kámen ještě 15. 6. 1973 na svém místě.

Jaroš

- Vystrčenovice

- Stál na pravé straně silnice do Zvolenovic, asi 1 km od obce před odbočkou polní cesty vpravo.
- Byla to jednostranná deska se zakulaceným temenem. Na přední straně byl ve spodní části plochy reliéf latinského kříže. Nad ním byl rytý letopočet 1701 a špatně čitelný několikařádkový nápis.
- Rozměry nebyly zaznamenány.
- Jaroš Z58
- Kámen se nacházel na hranici katastrů obcí Zvolenovice a Vystrčenovice. Jako jediný zmiňuje existenci kamene jihlavský historik Zdeněk Jaroš, který odkazuje na rukopis Bohumíra Lišky. Kámen byl ještě 15. 6. 1973 na svém místě.

Jaroš

V seznamu ztracených kamenů byly použity kresby z pozůstalosti MUDr. Leopolda Fritze patřící k soupisu Sbírnka žulových křížů (Digitální kopie jsou dostupné: Archiv Národního muzea, fond Obrazový archiv etnografie, i. č. OAE_ 5350 až 5445. Další složka obrazové dokumentace se nachází v Muzeu Vysočiny v Jihlavě, kde je uloženo 13 kreseb, z nichž je 11 duplicitních s kresbami v Národním muzeu. Na zbývajících dvou jsou vyobrazeny kameny Třešť 1443 a Hruškové Dvory). Dále kresby Viléma Richlého z obrázkového alba Kříže v okolí velkostatku Mirešovice (uloženo v Muzeu Vysočiny v Jihlavě). Fotografie Karla Brázdy, které jsou součástí pozůstalosti Karla Brázdy, uložené ve Státním okresním archivu Jihlava, fond Písemné pozůstalosti jednotlivců. Kresby publikované v knize Pamětní kameny na Jihlavsku od Zdeňka Jaroše a kresby pana Františka Mikuleho, které vznikly na základě fotografií NPÚ Telč a kreseb doplňujících rukopis F. J. Mančala Zálesí (uložený v Etnologickém ústavu AV ČR). Fotografie pochází z archivu Muzea Vysočiny v Jihlavě, Státního okresního archivu v Jihlavě a z databáze badatele Jaroslava Brojíra.

Seznam použité literatury:

1. PhDr. Zdeněk Jaroš, Pamětní kameny na Jihlavsku, 2003
2. http://smircikrize.euweb.cz/CR/Jihlava/Jihlava_o.html
3. MUDr. Leopold Fritz, Sbírnka žulových křížů, 1895
4. Vilém Richlý, Kříže okolí velkostatku Mirešovice, 1892
5. Vilém Richlý, Všelíjaké poznámky týkající se velkostatku Mirešovice, 1885 - 1891
6. Emanuel Schwab, 100 Alte Steinkreuze und Kreuzsteine, 1935
7. Karel Brázda, Smírčí kameny, hraniční kameny, jiné fragmenty, kolomazné pece, 1956 - 1979
8. Vladislav Navrátil, Mezníky, smírčí kříže, milníky a Boží muka, 1982
9. Vladislav Navrátil, Výstražný kamenný kříž v Jestřebském lese, Vlastivědný věstník Moravský, XXXVII/1985, č. 1, s. 82 - 83
10. Vladislav Navrátil, Zdeněk Procházka, Výstražná znamení na komunikacích 15. a 16. století, 1987
11. Vladislav Navrátil, Zdeněk Procházka, Staré kamenné kříže a křížové kameny okresu Jihlava, Vlastivědný věstník Moravský XLVII/1996, č. 2, s. 136 - 154
12. Jaroslava Paulusová, Jiří Bořecký, Mirošov a Jedlov - dějiny obce, 2000
13. Anton Altrichter, Aus dem Schatzberg, 1931
14. Walter von Dreyhausen, Die alten Steinkreuze in Böhmen und Sudetengau, 1940
15. Josef František Svoboda, Okolí horácké osady, Věstník Československého zemědělského muzea, X/1937, č. 1, s. 9 - 17
16. Jan Kessler, Pamětihodnosti Třeště a okolí, 1999
17. František Jaroslav Mančal, Rukopis nevydaného díla Zálesí, sbíráno v letech 1896 - 1938
18. Jan Večeřa, Domovopis Kněžic u Jihlavy, 1937

Poděkování:

Za spolupráci a věcné podněty při sestavování soupisu bych chtěl poděkovat P. Izdnému, F. Svobodovi, J. Brojírovi, F. Mikulemu, M. Streubelovi, L. Vilímkovi, Z. Jarošovi, S. Pospíchalové, I. Kotenové a členům Společnosti přátel památných kamenů Vysočiny.